

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОКОЛ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 351.82: 338.2

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Черкаси – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
МАЙСТРО Сергій Вікторович,
Національний університет цивільного захисту
України, завідувач кафедри публічного управління та
права навчально-наукового інституту управління та
безпеки населення

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ЩЕПАНСЬКИЙ Едуард Валерійович,
Хмельницький університет управління та права імені
Леоніда Юзькова, завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування;

доктор наук з державного управління, професор
МОРОЗ Володимир Михайлович,
Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут», завідувач кафедри соціології
і публічного управління

Захист відбудеться «21» лютого 2025 р. о 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8.

Автореферат розісланий «21» січня 2025 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.А. Мороз

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах російської військової агресії проти України необхідним є посилення ролі держави у забезпеченні передумов довгострокового економічного зростання та підтримки соціальної стабільності в суспільстві. Особливого значення регулююча функція держави набуває в умовах запровадженого в країні воєнного стану у зв'язку із необхідністю відновлення зруйнованої економіки та її структурної перебудови, формування нового конкурентного середовища, створення умов для підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р. передбачають необхідність забезпечення національних інтересів щодо сталого розвитку економіки для досягнення зростання рівня та якості життя населення України. Згідно з Конституцією України (стаття 42), держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, а зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція не допускаються.

На жаль, сучасна державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки України не повною мірою відповідає вимогам сьогодення та стримує вирішення існуючих проблем і суперечностей у зазначеній сфері. Це вимагає подальшого удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах існуючих викликів і загроз.

Теоретико-методологічними та практичними аспектами державного управління займалися такі вчені, як: М. Ажажа, В. Бакуменко, М. Білинська, С. Бєлай, С. Вавренюк, К. Ващенко, В. Воротін, І. Драган, С. Домбровська, О. Кравчук, О. Крюков, В. Копанчук, І. Лопушинський, С. Мороз, Г. Ортіна, І. Парубчак, О. Пархоменко-Куцевіл, П. Покатаєв, О. Поступна, О. Радченко, А. Ромін, В. Сиченко, І. Хмиров та інші.

Питання дослідження сутності та змісту державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки та конкурентного економічного розвитку неодноразово порушували у своїх працях такі українські та зарубіжні науковці, як: О. Амосов, Я. Базилук, З. Борисенко, І. Ведмідь, В. Геєць, О. Дацій, П. Друкер, Я. Жаліло, Дж. Кейнс, М. Кібер, П. Кругман, М. Латинін, Н. Леоненко, С. Майстро, А. Маршал, Ю. Мельник, В. Мороз, М. Портер, В. Руденко, В. Сіденко, Н. Статівка, Д. Терещенко, Л. Федулова, Ф. Фукуяма, В. Шведун, О. Шмідт, Й. Шумпетер, Е. Щепанський, І. Яковюк та інші.

Однак чимало теоретичних та практичних питань стосовно розв'язання існуючих суперечностей та визначення напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України залишаються недостатньо дослідженими. Тому потреба у теоретичному, методичному і практичному вирішенні окреслених завдань, пов'язаних з проблемою забезпечення конкурентоспроможності економіки України підтверджує актуальність роботи, наукову новизну, зумовлює мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження,

апробацію і практичне впровадження результатів дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007), що розроблялася Національним університетом цивільного захисту України. Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Для досягнення мети визначені такі *завдання*:

- узагальнити теоретико-методичні підходи до визначення сутності та змісту державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки;
- охарактеризувати закордонний досвід щодо особливостей формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки;
- здійснити оцінку сучасного рівня конкурентоспроможності економіки України та визначити результативність механізмів формування та реалізації державної політики її забезпечення;
- виявити суперечності формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України;
- окреслити напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України;
- визначити шляхи трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах європейської інтеграції України.

Об'єктом дослідження є державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки.

Предметом дослідження є механізми формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Методи дослідження. Теоретико-методичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення теорії державного управління, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки.

Дисертаційна робота ґрунтується на використанні загальнонаукових методів дослідження на основі системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки.

У дисертаційній роботі застосовувались методи: логіко-семантичний –

для поглиблення понятійно-категоріального апарату та визначення сутності та змісту державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки; порівняльного аналізу – для дослідження існуючих теоретичних концепцій, методичних підходів, наукових розробок для виявлення закономірностей, відмінностей, спільних характеристик, особливостей формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах; системно-аналітичний – для аналізу існуючих законодавчих актів та нормативно-правових документів у сфері формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; аналізу та синтезу – для оцінки результативності та ефективності державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; статистичні – для виявлення рівня змін відповідних показників, а також їх впливу на рівень конкурентоспроможності економіки України; спостереження та теоретичного узагальнення – для розкриття причин, проблем та суперечностей, які негативно впливають на формування та реалізацію державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій щодо напрямків удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Інформаційними джерелами дослідження стали закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові та програмні документи органів державної влади, офіційні матеріали Державної служби статистики України, публікації фахівців та науковців, особисті дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України. Наукова новизна результатів дослідження конкретизується в таких положеннях:

уперше:

– обґрунтовано стратегічні пріоритети державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, а саме: обґрунтовано та виокремлено політико-адміністративний, нормативно-правовий, фінансово-економічний, інформаційно-мотиваційний механізми, визначено цілі, принципи та методи реалізації зазначеної державної політики в контексті необхідності створення передумов для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни з метою забезпечення модернізації галузей та секторів економіки для забезпечення їх конкурентоспроможності на міжнародному рівні через випереджаюче інвестиційно-інноваційне економічне зростання на екологічних засадах, що забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності економіки України в умовах воєнного стану та сприятиме стійкому збалансованому економічному розвитку держави в довгостроковій перспективі;

удосконалено:

– теоретико-методичні підходи до системи оцінки ефективності та результативності державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України через застосування міжнародних порівнянь та аналізу існуючих глобальних рейтингів конкурентоспроможності країн світу, які складають провідні міжнародні науково-дослідні центри та інститути, а також на основі використання даних системи інтегрованого моніторингу рівня конкурентоспроможності економіки України, а саме, економічних показників (продуктивність, інноваційність, рентабельність), соціальних показників (рівень життя, рівень зайнятості, доступ до освіти, соціальна мобільність), а також екологічних критеріїв (вплив на навколишнє середовище, використання відновлюваних ресурсів);

– теоретико-методичні підходи щодо напрямів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки через: забезпечення інноваційного її розвитку шляхом поступового переходу на кластерну модель розвитку економіки, в тому числі на основі публічно-приватного партнерства, а саме, сприяння створенню інноваційних кластерів та регіональних інноваційних хабів, як платформи для співпраці між бізнесом, освітньо-науковими установами та державою, що сприятиме обміну знаннями, ресурсами та підвищенню конкурентоспроможності економіки регіонів; розвиток штучного інтелекту з метою інтеграції інноваційних технологій в економіку; формування генерації здорової і активної молоді через освіту, фізкультуру і спорт, національно-патріотичне виховання та створення належних умов для працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості), як ключового ресурсу інноваційного розвитку та необхідної передумови підвищення конкурентоспроможності економіки; реалізацію освітніх реформ з метою формування навичок та вмінь, що відповідають вимогам сучасного ринку праці та сприяють формуванню інноваційного потенціалу економіки, а також сучасних галузей економіки: ІТ-сектору, біотехнологій, робототехніки, оборонно-промислового комплексу, «зеленої економіки», що створить необхідні передумови для стійкого конкурентного економічного розвитку країни на екологічних засадах;

дістали подальшого розвитку:

– категоріально-понятійний апарат науки державного управління шляхом уточнення змісту поняття «державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки», що на відміну від існуючих визначень передбачає тлумачення цієї наукової дефініції, як комплексної законодавчо визначеної системи заходів суб'єкта державної політики по відношенню до об'єкта державної політики, яка спрямована на запобігання і протидії наявним та потенційно можливим внутрішнім і зовнішнім ризикам, викликам, загрозам, небезпекам та діям країн-конкурентів у сфері забезпечення стійкого збалансованого економічного зростання на екологічних засадах та підвищення добробуту населення;

– шляхи трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах європейської інтеграції України, що полягають у необхідності: подальшої імплементації та адаптації положень

Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; реалізації Національної програми адаптації законодавства України до актів права (acquis) ЄС в економічній сфері; запровадження європейської багаторівневої системи контролю за міжнародними коштами, які використовуються на відновлення країни; подальшої інтеграції України до Цифрової економіки та суспільства ЄС – DESI (Digital Economy and Society Index); побудови повнофункціональної системи страхування воєнних ризиків в економічній сфері; підтримку стартапів (розвиток екосистеми підтримки стартапів та малого бізнесу, які сприяють інноваційним змінам шляхом покращення доступу до фінансування (в тому числі європейського) для молодих компаній) з метою необхідності всебічної інтеграції України в спільний європейський простір та забезпечення стійкого збалансованого конкурентного розвитку економіки України;

– систематизація існуючих концептуальних підходів до визначення сутності та змісту державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах, як комплексної системи заходів, що реалізується державою та дозволяє зберігати економічну стабільність в умовах впливу різних негативних факторів, а також забезпечувати розвиток та незалежність національної економіки, що дозволило визначити особливості формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в різних країнах, що підвищують або знижують її ефективність та результативність, а саме: ступінь участі держави у глобалізаційних та інтеграційних процесах; ступінь поділу функцій та завдань у зазначеній сфері між різними гілками влади; гнучкість державної економічної політики; рівень ідеологізації державної економічної політики; об'єктивність та прозорість державної економічної політики; рівень забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки; пріоритетність національних економічних інтересів; підтримка соціальної стабільності та підвищення рівня життя населення. Проведений порівняльний аналіз державних політик забезпечення конкурентоспроможності дозволив запропонувати інноваційні підходи до формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах існуючих викликів, загроз та нових ризикоорієнтованих умов розвитку України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні та доповненні існуючих знань, теоретико-методичних підходів до обґрунтування напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України в сучасних умовах.

Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної військової адміністрації розглянуто, схвалено та враховано пропозиції при реалізації «Програми розвитку фізичної культури і спорту, молодіжних ініціатив та формування здорового способу життя у Харківській області на 2019-2023 роки» та «Програми національно-патріотичного виховання молоді на 2019-2023 роки» в частині необхідності формування генерації здорової і активної молоді через освіту, заняття фізичною культурою і спортом, національно-патріотичне виховання, що підвищує продуктивність та інноваційність регіональної економіки і забезпечує необхідний рівень її конкурентоспроможності.

Використовуються при реалізації «Перспективного плану (основних напрямів) діяльності Харківської обласної державної (військової) адміністрації на 2024 р.» пропозиції щодо створення умов для працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості), яка є ключовим ресурсом економічного розвитку та необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності регіону (довідка № 01-29/1497 від 30.10.2024 р.).

Результати дисертаційного дослідження, а саме: поглиблення понятійно-категоріального апарату, обґрунтування і виокремлення механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки, а також визначення напрямів їх удосконалення використовуються при викладанні освітніх компонент «Публічне управління та адміністрування в економічній сфері» та «Державна політика: аналіз та механізми впровадження» за програмою підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України (акт впровадження від 15.12.2022 р.).

Основні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані в практичній діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування для подальшого удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, в т. ч. на регіональному рівні.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, теоретичні та прикладні результати якої отримано особисто здобувачем. Конкретний внесок здобувача в наукових працях, підготовлених у співавторстві, зазначений у списку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження були апробовані на: XXI Міжнародній науковій конференції «Ольвійський форум-2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» (м. Миколаїв, 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Протидія організованих злочинності і корупції в умовах збройного конфлікту: досвід та перспективи» (м. Кропивницький, 2024 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Вінниця, 2024 р.).

Публікації. Основні положення і результати дослідження висвітлено у 8 публікаціях, із них: 4 – статті у наукових фахових виданнях України зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (категорія «Б»), 1 – стаття в іноземному науковому виданні за напрямком дослідження, 3 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 3,2 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 209 сторінок, із них 182 сторінки основного тексту. Робота містить 15 рисунків, 2 таблиці, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 240 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** надано загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність теми дисертації, зазначено її зв'язок з науковими дослідженнями Національного університету цивільного захисту України, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, представлено наукову новизну, наведено практичне значення одержаних результатів та дані щодо їх впровадження та апробації.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методичні та науково-практичні засади державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки»* – розглянуто сучасний стан наукових досліджень та систематизовано теоретико-методичні підходи щодо ролі держави у сфері забезпечення конкурентоспроможності економіки; визначено сутність і зміст державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки, обґрунтовано і виокремлено механізми її формування та реалізації; охарактеризовано особливості формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах.

Сформульовано авторське визначення наукової категорії «конкурентоспроможність економіки», як здатність економіки держави запобігати і протидіяти наявним та потенційно можливим внутрішнім і зовнішнім ризикам, викликам, загрозам, небезпекам та діям країн-конкурентів у сфері забезпечення стійкого збалансованого економічного зростання.

Визначено, що ключовими факторами, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки є глобалізаційні процеси (зовнішні економічні чинники, що впливають на українську економіку), інституційні умови (законодавство, державне регулювання економіки), технологічні інновації (розвиток ІТ-сектору, автоматизація виробництва, цифрові технології, що змінюють бізнес-моделі та споживчі звички), соціально-економічні аспекти (освіта, якість робочої сили), екологічні фактори (зміна клімату, екологічні ініціативи, що впливають на розвиток галузей економіки).

Доведено, що вирішальний вплив на формування конкурентних переваг та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки відіграє відповідна державна політика, формування та реалізацію якої доцільно здійснювати за обґрунтованими і виокремленими механізми: політико-адміністративним, нормативно-правовим, фінансово-економічним, інформаційно-мотиваційним (рис. 1).

Запропоновано під поняттям «механізм формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки» вважати сукупність цілей, принципів, методів, інструментів, засобів, важелів, прийомів, стимулів та способів й особливості їх застосування суб'єктом державної політики по відношенню до об'єкта державної політики у зазначеній сфері з метою запобігання і протидії наявним та потенційно можливим внутрішнім і зовнішнім ризикам, викликам, загрозам, небезпекам та діям країн-конкурентів у сфері забезпечення стійкого збалансованого економічного зростання на екологічних засадах та підвищення добробуту населення.

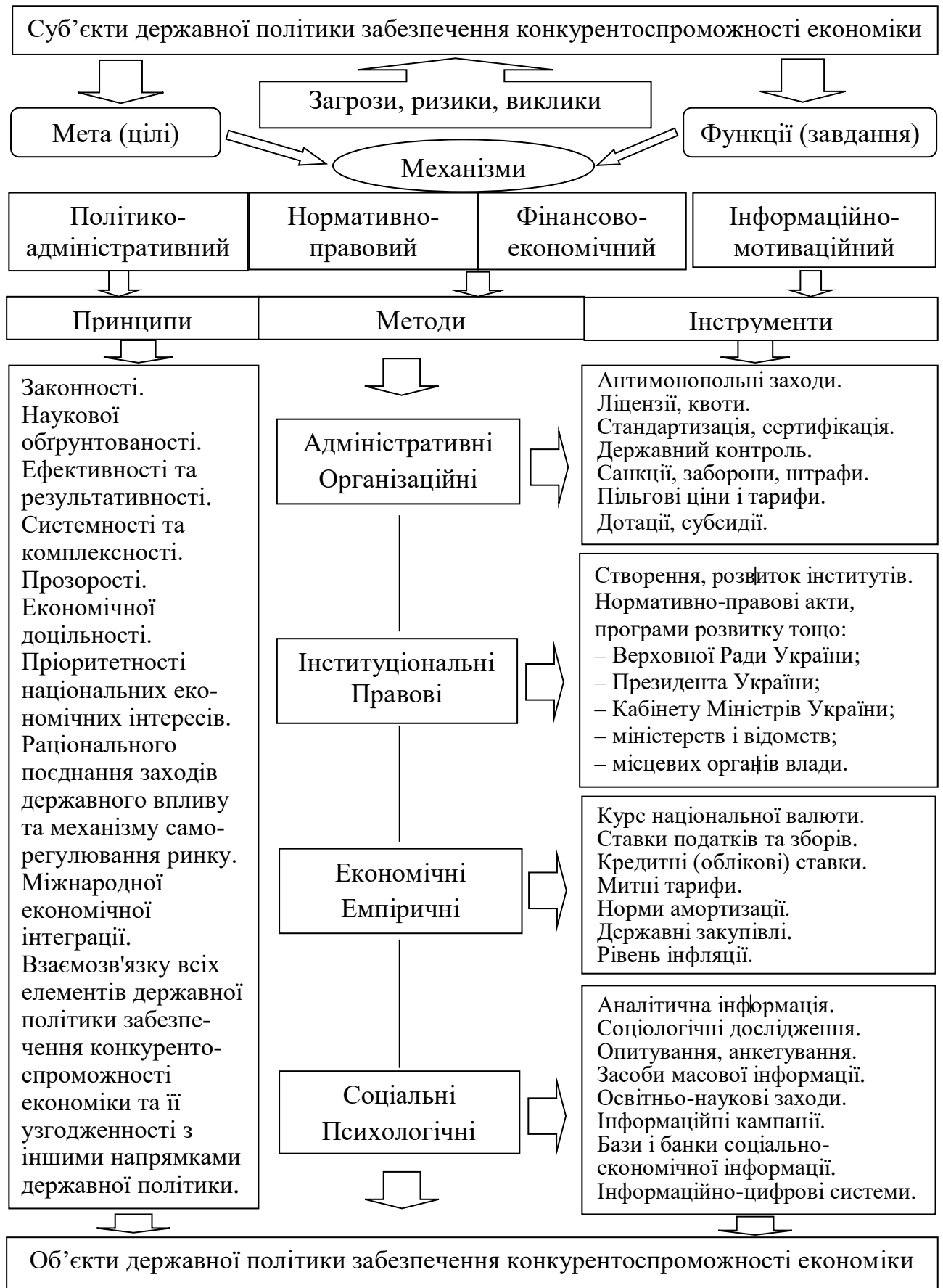

Рис. 1. Система формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки.

Джерело: розробка автора

Встановлено, що державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах націлена на створення умов для інтенсивного економічного розвитку та захисту власних економічних інтересів і є складовою державної політики забезпечення економічної і національної безпеки загалом. Адже втрату конкурентоспроможності економіки, що загрожує втратою провідних позицій у глобальній економіці, і ставить їх в залежність від інших держав, розвинуті країни розглядають, як загрозу національній безпеці.

Визначено, що на сучасному етапі економічного розвитку в світі сформувалося три моделі державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки, основна відмінність між якими полягає у співвідношенні пріоритетності антимонопольної та індустріальної політик:

- американська модель виходить із принципу формальної юридичної заборони монополістичної практики як такої. Це найбільш формалізована та жорстка парадигма системи антимонопольного захисту суспільства, згідно з якою інтереси підтримки конкуренції на національному ринку мають явний пріоритет у порівнянні з іншими завданнями економічного розвитку країни;
- європейська модель, в основу якої покладено принцип контролю та регулювання. Монополістична діяльність у принципі не виключається, не забороняється, і допускається, доки не порушуються встановлені законодавством норми, правила та умови. Зазначена модель є по суті протекціоністською по відношенню до навіть незначної зовнішньої конкуренції;
- японська модель полягає в тому, що підтримка конкуренції між національними компаніями на внутрішньому ринку не лише поступається пріоритетності загальної експортної експансії, а й повністю підпорядкована цій меті. Для забезпечення завоювання та утримання позицій на міжнародних ринках допускаються форми міжфірмової взаємодії, що може суперечити інтересам конкуренції між національними компаніями, у т. ч. на внутрішньому ринку.

Встановлено, що основними завданнями державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки є належне функціонування ринкового механізму через створення відповідної системи прав власності, законів та правил, що забезпечують їхню гарантію, юридичних інститутів, механізмів прийняття державно-управлінських рішень, обмеження монополістичних диспропорцій, демонополізація ринкових структур, забезпечення фінансової стабільності та створення передумов для стійкого економічного зростання на конкурентній основі.

У **другому розділі** – *«Сучасний стан державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України»* – здійснено оцінку сучасного рівня конкурентоспроможності економіки України, як об'єкту державної політики; визначено результативність державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; охарактеризовано існуючі суперечності державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Визначено, що у 2023 р. валовий внутрішній продукт України збільшився на 5,3 % у порівнянні з 2022 р., з \$162 млрд до \$178,8 млрд. Україна піднялася на 57-ме місце у рейтингу найбільших економік світу за версією Світового банку, однак розмір економіки за ВВП не є визначальним щодо визначення рівня конкурентоспроможності національної економіки, особливо враховуючи той факт, що динаміка зростання ВВП нашої країни не є сталою в довгостроковому періоді.

Обґрунтовано доцільність використання, як інструменту для розробки та реалізації державної політики підвищення конкурентоспроможності національної економіки, існуючі глобальні рейтинги конкурентоспроможності, в тому числі Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index).

Так, за підсумками 2023 р. Україна посіла в зазначеному рейтингу 55 місце серед 132 країн світу та 34 позицію серед 39 економік Європи. До основних складових рейтингу, які є важливими передумовами забезпечення конкурентоспроможності національної економіки є наступні:

- регуляторне середовище – 77 позиція у 2023 р. (– 2 позиції у порівнянні з 2022 р.);
- бізнес середовище – 88 позиція у 2023 р. (+ 11 позицій);
- людський капітал і дослідження – 47 позиція у 2023 р. (+ 2 позиції);
- освіта – 31 позиція у 2023 р. (– 5 позицій у порівнянні з 2022 р.);
- R&D (Research and Development, сфера наукових досліджень та розвитку, розробок) – 68 позиція у 2023 р. (– 9 позицій у порівнянні з 2022 р.);
- інформаційно-комунікаційні технології – 59 позиція у 2023 р. (+ 4 позиції у порівнянні з 2022 р.);
- знання та результати наукових досліджень – 45 позиція у 2023 р. (– 9 позицій у порівнянні з 2022 р.).

З'ясовано, що основними викликами та загрозами щодо забезпечення конкурентоспроможності економіки України є: російська військова агресія проти України та запровадження воєнного стану; низький рівень інвестиційної привабливості національної економіки; недостатній рівень конкурентоспроможності галузей національної економіки через значне науково-технологічне відставання від провідних економік світу; недостатнє забезпечення верховенства права в частині дотримання прав суб'єктів господарювання та недоторканості приватної власності; недостатня протидія корупційним проявам та економічним злочинам; недосконалість державної конкурентної (антимонопольної) політики щодо запобігання монополізації, протидії обмеженню конкуренції та зловживання монопольним становищем.

Встановлено, що російське вторгнення в Україну продовжує чинити руйнівний соціально-економічний вплив на Україну, однак попри це національна економіка в умовах війни та запровадженню в країні воєнного стану залишається стійкою (що відображає високу адаптивність домогосподарств і бізнесу), хоча її перспективи залишаються надзвичайно невизначеними. Макроекономічна та фінансова стабільність зберігається завдяки відповідній державній політиці, а також значній зовнішній фінансовій

підтримці. Продовження інституційних реформ та своєчасне надання зовнішньої фінансової підтримки необхідні для збереження макроекономічної стабільності, відновлення фіскальної і боргової стійкості, а також забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності економіки України.

У **третьому розділі** – *«Удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України»* – обґрунтовано стратегічні пріоритети формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; визначено напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України; окреслено шляхи трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах європейської інтеграції України.

Доведено, що стратегія формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України має полягати в необхідності активізації залучення інвестицій та впровадження інновацій, розвитку освіти і науки, пріоритетного фінансування стратегічних галузей економіки: оборонно-промислового комплексу, енергетики, видобувної та переробної промисловості, аграрного сектору тощо.

З'ясовано, що в межах реалізації своїх євроінтеграційних прагнень Україна в 2023 р. уклала Угоду щодо участі в програмі ЄС «Єдиний ринок» (2021 – 2027 рр.), що сприятиме спрощенню доступу українських товарів до ринків Євросоюзу, покращенню бізнес-середовища та конкурентної стійкості українських компаній, підвищенню рівня конкурентоспроможності окремих галузей, а також національної економіки в цілому.

Запропоновано напрями удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України шляхом застосування виокремлених механізмів: політико-адміністративного, нормативно-правового, фінансово-економічного, інформаційно-мотиваційного, в межах яких необхідно впроваджувати дієві інструменти вирішення існуючих суперечностей, наявних загроз і викликів, а також з урахуванням процесів європейської інтеграції України та в умовах запровадженого в країні воєнного стану (рис. 2).

Доведено, що основою економічного розвитку України на конкурентних засадах має стати стратегія «технологічного прориву» в галузях та секторах, які мають всі необхідні передумови розвитку в державі, і є конкурентоспроможними на глобальному рівні в сучасних умовах шляхом: модернізації та інвестиційно-інноваційного оновлення критично застарілих основних фондів; інтенсивного розвитку виробництва в галузях та сферах економіки п'ятого та шостого технологічних укладів (мікроелектроніка, обчислювальна техніка й технології переробки інформації, виробництво й використання засобів автоматизації, космічного й оптико-волоконного зв'язку, аерокосмічна сфера, енергетичне машинобудування, біотехнології, інформаційні технології, робототехніка, штучний інтелект, продукція оборонно-промислового комплексу (високоточні засоби ураження, засоби радіоелектронної боротьби, системи протиповітряної оборони, військове суднобудування та літакобудування тощо).

Рис. 2. Напрями удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України

Джерело: розробка автора

Визначено, що через існуючі виклики та загрози, пов'язані з російською військовою агресією, а також невизначеність подальших перспектив та недостатність стимулів подальшого конкурентного розвитку країни в умовах воєнного стану, сучасний рівень конкурентоспроможності національної економіки є недостатнім. Це потребує відповідної трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України та підвищення її результативності, як необхідної передумови сталого розвитку України, як в сучасних умовах, так і в умовах повоєнного відновлення.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення конкретного науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, що дало змогу сформулювати такі висновки й пропозиції.

1. Узагальнено теоретико-методичні підходи до визначення сутності та змісту державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки, яка має відповідати принципам: законності; наукової обґрунтованості; ефективності та результативності; системності та комплексності; прозорості; економічної доцільності; пріоритетності національних економічних інтересів; раціонального поєднання заходів державного впливу та механізму саморегулювання ринку; міжнародної економічної інтеграції; взаємозв'язку всіх елементів державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки та її узгодженості з іншими напрямками державної політики, має формуватися та реалізовуватися на основі застосування адміністративних, організаційних, інституціональних, правових, економічних, емпіричних, соціальних, психологічних методів через політико-адміністративний, нормативно-правовий, фінансово-економічний, інформаційно-мотиваційний механізми з метою захисту національних інтересів в економічній сфері від існуючих внутрішніх і зовнішніх викликів та загроз, а також створення сприятливих умов для стійкого конкурентного економічного розвитку держави.

2. Охарактеризовано особливості державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах та встановлено, що в сучасних умовах посилення глобальної економічної конкуренції та поглиблення міжнародної боротьби за отримання економічних ресурсів відбуваються концептуальні зміни у теоретико-методичних підходах до її формування та реалізації, а саме: спрямованість державного регулювання не проти монополій та великого бізнесу як таких, а на розвиток конкуренції та малого підприємництва; контроль за негативними проявами монополізації, а не її заборона; перехід на більш високу стадію розвитку конкуренції на основі інвестицій та нововведень; всебічна інтеграція у глобальну економічну систему на основі принципів підтримки та захисту національного виробника і пріоритетності національних економічних інтересів. Ключовою умовою підвищення конкурентоспроможності провідних країн світу є: забезпечення

стійкого економічного зростання; посилення економічного націоналізму та протекціонізму; забезпечення дотримання заборонних вимог законодавства про захист економічної конкуренції; стимулювання економічного розвитку галузей та регіонів на основі дотримання екологічних стандартів, а визначальними факторами конкурентоспроможності економіки виступають інновації, інвестиції, цифровізація, підтримка держави, соціальна згуртованість.

3. Здійснено оцінку сучасного рівня конкурентоспроможності економіки України та визначено результативність відповідної державної політики. Визначено, що незважаючи на те, що економіка України в сучасних умовах є стійкою, перспективи її подальшого розвитку залишаються невизначеними, в тому числі через недостатню результативність та ефективність державної економічної політики в умовах російської військової агресії проти України, а тому є необхідним посилення ролі держави у забезпеченні передумов конкурентного економічного розвитку та підтримки соціальної стабільності в суспільстві шляхом подальшої активізації процесів європейської інтеграції України, підвищення адаптивності економіки до умов воєнного стану, забезпечення цінової і курсової стабільності. Особливого значення регулююча функція держави набуває у зв'язку із необхідністю відновлення зруйнованої економіки та її структурної перебудови, формування нового конкурентного середовища, створення умов для економічного зростання та підтримки певного рівня конкурентоспроможності економіки України, в тому числі через залучення фінансової підтримки країн-партнерів та міжнародних організацій.

4. Виявлено суперечності формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України в умовах воєнного стану, які пов'язані з наявністю високих безпекових ризиків через військові дії, що пригнічують інвестиційні та споживчі настрої, обумовлюють логістичні проблеми та обмеження для експорту та імпорту, значні диспропорції на ринку праці, втрату ресурсів та виробничих потужностей на тимчасово окупованих та замінованих територіях. З'ясовано, що незважаючи на наявність позитивних чинників конкурентоспроможності економіки України (поширеність вищої освіти, високий рівень зайнятості, висока кваліфікація робочої сили, значний обсяг внутрішнього ринку), ключовими проблемами конкурентного економічного розвитку України є: системна корупція; низький рівень диверсифікації економіки та продуктивності праці; недостатня сприйнятливість економіки до інновацій та недостатній інноваційний потенціал; неефективність системи державного управління, зокрема за такими показниками та напрямками, як простота ведення бізнесу, відкритість ринку, наявність доступних джерел фінансування, податкове навантаження, захист прав приватної власності, адміністративні бар'єри тощо, що приводить до неефективного розподілу ресурсів країни та перешкоджає зростанню конкурентоспроможності економіки, а нерівність умов конкуренції внаслідок негативного впливу адміністративних факторів веде до спотворення конкуренції та інституційним її обмеження, «тінізації» економіки та зниження рівня довіри інвесторів до фінансової системи та економічної політики держави.

5. Обґрунтовано стратегічні пріоритети формування та реалізації

державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України в умовах воєнного стану, які полягають у необхідності мобілізації всіх національних ресурсів та можливостей (фінансових, матеріально-технічних, людських, інформаційних тощо) для забезпечення конкурентного розвитку національної економіки на засадах демонополізації, детінізації, диверсифікації, деолігархізації; трансформації державної політики для забезпечення системної підтримки та розвитку малого, середнього бізнесу, усунення адміністративних перешкод із боку держави, створення умов для сталого та інноваційного розвитку підприємництва. Необхідним є забезпечення інноваційної спрямованості конкурентного розвитку національної економіки, зміцнення економічних зв'язків, постійної комунікації між державою та бізнесом в частині підвищення конкурентоспроможності національної економіки та зміцнення спроможності держави протидіяти існуючим викликам та загрозам. Державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки України має бути диференційованою в залежності від галузей та сфер економічної діяльності, а пріоритетом для органів державної влади мають бути сектори економіки, де конкуренція є обмеженою чи спостерігаються тенденції до ослаблення її інтенсивності. В сучасних умовах державна політика підтримка розвитку вітчизняного виробництва, підтримка несировинного експорту та залучення інвестицій в реальний сектор – єдиний можливий шлях для підвищення стійкості та конкурентоспроможності національної економіки в умовах воєнного стану, а також забезпечення сталого розвитку України в довгостроковій перспективі.

6. Окреслено напрями удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, а саме: *політико-адміністративного механізму*: забезпечення політичної відповідальності влади щодо дотримання взятих Україною зобов'язань, як країни-кандидата на вступ в ЄС в конкурентній сфері; перебудова системи державного нагляду (контролю) на сервісну (превентивну); забезпечення координації дій державних органів в частині зменшення та оптимізації інструментів державного регулювання бізнесу; дерегуляція бізнес-середовища та оптимізація функцій державних органів контролю; цифровізація процедур видачі ліцензій (дозволів); гарантування державою додержання умов, прав і законних інтересів приватних партнерів при провадженні діяльності, пов'язаної з виконанням договорів, укладених у межах публічно-приватного партнерства; посилення відповідальності за порушення конкурентного (антимонопольного) законодавства України; *нормативно-правового механізму*: розробка та прийняття законодавства про створення та функціонування повнофункціональної системи страхування воєнних ризиків, в тому числі діяльності Державної агенції; прийняття проекту Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю)» в частині добровільного аудиту та страхування господарської діяльності, ризик-орієнтованого підходу при плануванні перевірок, що сприятиме зменшенню кількості перевірок; створення законодавчих основ для поширення процесів саморегулювання бізнесу; прийняття закону про альтернативне (позасудове) вирішення споживчих спорів,

який надасть можливість швидко та доступно вирішувати спори між бізнесом і споживачами, без втручання органів державного нагляду (контролю) та застосування штрафних санкцій; удосконалення конкурентного (антимонопольного) законодавства та посилення інституційно-правової спроможності АМКУ; *фінансово-економічного механізму*: державна безповоротна фінансова підтримка бізнесу (грантове фінансування) з метою активізації підприємницької діяльності та стимулювання створення нових робочих місць; розвиток мережі індустриальних парків, як інструменту індустриалізації економіки, модернізації промисловості шляхом впровадження підходів ресурсоефективності та циркулярної економіки, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення та забезпечення збалансованого регіонального та місцевого розвитку; сприяння залученню в економіку України стратегічних інвесторів шляхом державної підтримки великих інвестиційних проєктів; інвестування в людський капітал; реформування податкової системи з метою стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності та створення нових робочих місць; *інформаційно-мотиваційного механізму*: реалізація інформаційної політики «Зроблено в Україні» з метою зміни структури економіки й нарощення українського виробництва товарів із високою доданою вартістю; гармонізація національної статистичної системи з міжнародними та європейськими нормами і стандартами, забезпечення цифрової трансформації, відкритості і доступності статистичної інформації; забезпечення належного функціонування державної системи статистичних спостережень (збір, обробка, аналіз, збереження, захист інформації) з метою комплексної оцінки рівня конкурентоспроможності економіки України; забезпечення всесторонньої обізнаності органів державної влади та суб'єктів господарювання у частині існуючих правил і норм щодо приєднання України до ЄС та особливостей європейського конкурентного законодавства.

7. Визначено шляхи трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах європейської інтеграції України через: подальшу гармонізацію українського законодавства зі стандартами ЄС у сфері конкурентного економічного розвитку; збереження за Україною права оскаржувати єврозакони, якщо вони суперечать конституційним принципам у питаннях захисту національних економічних інтересів (як складової національної безпеки) в умовах процесу набуття Україною повноцінного членства в ЄС; приєднання до рекомендації Ради ОЕСР щодо політики стосовно малих та середніх підприємств та підприємництва; прийняття проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення державного ринкового нагляду та системи технічного регулювання відповідно до вимог Європейського Союзу»; активне використання інструментів Інвестиційної програми ЄС для України Ukraine Facility для залучення інвестицій з метою мобілізації коштів для економічного відновлення та реконструкції країни; використання гарантій ЄС у вигляді змішаних фінансових грантів та фінансових інструментів, які спрямовані на мобілізацію фінансування через міжнародні та європейські фінансові інституції для відновлення та конкурентного розвитку економіки; удосконалення системи

державного управління та національного законодавства у сфері інтелектуальної власності та його наближення до актів права ЄС; забезпечення відповідності економічним критеріям Маастрихтського договору, які полягають у наявності дієвої ринкової економіки та забезпеченні здатності національних виробників витримати конкуренцію в рамках європейської спільноти, що є необхідною передумовою членства України в Європейському Союзі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Сокол О.А. Теоретичні підходи і передумови формування конкурентоздатності економіки // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2024. Вип. 1 (20). С. 46-54. (Серія «Державне управління»). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20311/1/5Sokol.pdf>.

2. Sokol O. Principles of the implementation of Ukraine's economic policy in modern conditions: ways of increase competitiveness. Public administration and state security aspects. scientific papers. Kh. : NUCDU, 2024. Vol. 1/2 2024. P. 110-121. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20433/1/Sokol.pdf>.

3. Сокол О.А. Державна політика підвищення економічної конкурентоспроможності України на світовому ринку. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 23. С. 209-212. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5230/5277>

4. Сокол О.А. Інноваційні стратегії та інструменти державної політики для забезпечення конкурентних переваг економіки України // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2024. Вип. 2 (21). С. 257-266. (Серія «Державне управління»). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/23493/1/Sokol.pdf>.

Статті в закордонних наукових виданнях за фахом:

5. Sokol O. Mechanisms of government support for the economic competitiveness of Ukraine in the conditions of globalization. Public administration and state security aspects. scientific papers. Kh. : NUCDU, 2024. Vol. 2/2024. P. 103-110. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/23421/1/Sokol.pdf>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Сокол О.А. Стратегічне управління як організаційна основа економічної безпеки України. Ольвійський форум – 2024 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Реформування публічного управління та адміністрування в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : мат. XXI Міжнар. наук. конф. 20–23 черв. 2024 р., м. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. С. 229-231.

7. Порока С.Г., Сокол О.А. Державна політика протидії корупції як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки України. Протидія організований злочинності і корупції в умовах збройного конфлікту: досвід та

перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 4 жовтня 2024 р. / Кропивницький : ДДУВС, 2024. С. 79-82.

Особистий внесок автора: охарактеризовано особливості державної політики протидії корупції, як чиннику підвищення конкурентоспроможності економіки України в сучасних умовах.

8. Сокол О.А. Підвищення конкурентоспроможності економіки України в умовах глобальних викликів. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю Харк. нац. ун-ту внутр. справ у статусі університету (м. Вінниця, 22 листоп. 2024 р.). Вінниця : ХНУВС, 2024. С. 217-218.

АНОТАЦІЯ

Сокол О.А. «Державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки України». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. Національний університет цивільного захисту України. Черкаси, 2025.

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення конкретного науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Розглянуто сучасний стан наукових досліджень та систематизовано теоретико-методичні підходи щодо ролі держави у сфері забезпечення конкурентоспроможності економіки, визначено сутність і зміст державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки, обґрунтовано і виокремлено механізми її формування та реалізації, дістало подальшого розвитку уточнення сутнісних характеристик наукових дефініцій «конкурентоспроможність економіки», «державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки» та «механізм формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки», охарактеризовано особливості формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах.

Обґрунтовано, виокремлено та охарактеризовано політико-адміністративний, нормативно-правовий, фінансово-економічний, інформаційно-мотиваційний механізми формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки.

Встановлено, що державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки в зарубіжних країнах націлена на створення умов для інтенсивного економічного розвитку та захисту власних економічних інтересів і є складовою державної політики забезпечення економічної і, в кінцевому рахунку, національної безпеки. Втрату конкурентоспроможності економіки, що загрожує втратою провідних позицій у

глобальній економіці, і ставить їх в залежність від інших держав, розвинуті країни розглядають, як загрозу національній безпеці.

Здійснено оцінку сучасного рівня конкурентоспроможності економіки України, як об'єкту державної політики, визначено результативність державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України та охарактеризовано існуючі суперечності державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

З'ясовано, що основними загрозами та викликами щодо забезпечення конкурентоспроможності економіки України є: російська військова агресія проти України та запровадження воєнного стану в країні; недосконалість конкурентного (антимонопольного) законодавства; низький рівень інвестиційної привабливості національної економіки; недостатній рівень конкурентоспроможності галузей національної економіки через значне науково-технологічне відставання від провідних економік світу; недостатнє забезпечення верховенства права в частині дотримання прав суб'єктів господарювання та недоторканості приватної власності; недостатня протидія корупційним проявам та економічним злочинам; недосконалість державної конкурентної (антимонопольної) політики щодо запобігання монополізації, протидії обмеженню конкуренції та зловживання монопольним становищем.

Обґрунтовано стратегічні пріоритети формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, визначено напрями удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України, а також окреслено шляхи трансформації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки в умовах європейської інтеграції України.

Ключові слова: державне управління, механізми державного управління, державна політика, національна економіка, конкурентоспроможність економіки, державна політика забезпечення конкурентоспроможності економіки, економічна безпека, воєнний стан.

ANNOTATION

Sokol O. «State policy of ensuring the competitiveness of the economy of Ukraine». – Qualifying scientific labor as the manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of sciences of public administration specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – National University of Civil Protection of Ukraine, Cherkasy, 2025.

In the dissertation work, a theoretical generalization is made and a solution to a specific scientific and applied task is proposed, which consists in considering directions for improving the state policy of ensuring the competitiveness of the economy of Ukraine.

The current state of scientific research was considered and the theoretical and methodological approaches to the role of the state in the sphere of ensuring the competitiveness of the economy were systematized, the essence and content of the

state policy of ensuring the competitiveness of the economy was determined, the mechanisms of its formation and implementation were substantiated and distinguished, the essential characteristics of the scientific definitions of «economic competitiveness», «state policy of ensuring the competitiveness of the economy» and «mechanism of formation and implementation of the state policy of ensuring competitiveness of the economy» were further developed, the peculiarities of the formation and implementation of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy in foreign countries are characterized.

The political-administrative, normative-legal, financial-economic, informational-motivational mechanisms of formation and implementation of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy are substantiated, singled out and characterized.

It was established that the state policy of ensuring the competitiveness of the economy in foreign countries is aimed at creating conditions for intensive economic development and protection of one's own economic interests and is a component of the state policy of ensuring economic and, ultimately, national security. The loss of competitiveness of the economy, which threatens to lose leading positions in the global economy and makes them dependent on other states, is considered by developed countries as a threat to national security.

An assessment of the current level of the competitiveness of the Ukrainian economy as an object of state policy was carried out, the effectiveness of the state policy of ensuring the competitiveness of the Ukrainian economy was determined, and the existing problems and contradictions of the state policy of ensuring the competitiveness of the Ukrainian economy were characterized.

It was found that the main problems and challenges in ensuring the competitiveness of Ukraine's economy are: russian military aggression against Ukraine and the introduction of martial law in the country; imperfection of competition (antimonopoly) legislation; low level of investment attractiveness of the national economy; insufficient level of competitiveness of the branches of the national economy due to a significant scientific and technological lag behind the world's leading economies; insufficient provision of the rule of law in respect of the rights of business entities and the inviolability of private property; insufficient countermeasures against corruption and economic crimes; the imperfection of the state competitive (antimonopoly) policy regarding the prevention of monopolization, opposition to restriction of competition and abuse of a monopoly position.

The strategic priorities of the formation and implementation of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy of Ukraine are substantiated, the directions of improvement of the mechanisms of the formation and implementation of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy of Ukraine are determined, and the ways of transformation of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy in the conditions of the European integration of Ukraine are outlined.

Key words: public management and administration, mechanisms of state administration, state policy, national economy, competitiveness of the economy, state policy to ensure the competitiveness of the economy, economic security, martial law.

Відповідальний за випуск *Майстро Сергій Вікторович*

Підписано до друку 14.01.2025 р.
Формат 60х84 ¹/₁₆. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Наклад 100 прим.

Надруковано в друкарні «БУКЛАЙН»
61000, м. Харків, вул. Катерининська, 46.
тел. (099) 604-49-45.
www.bookline.online